

EUROPEAN COMMISSION
HEALTH & CONSUMERS DIRECTORATE-GENERAL
Unit 04 - Veterinary Control Programmes

SANCO/3755/2008

*Programmes for the eradication, control and monitoring of certain
animal diseases and zoonoses*

Eradication programme of Bovine Tuberculosis

Approved* for 2009 by Commission Decision 2008/897/EC

Poland

* in accordance with Commission Decision 90/424/EEC

Program kontroli i zwalczania gruźlicy bydła (Bovine tuberculosis)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczypospolita Polska

Choroba: Gruźlica bydła (Bovine tuberculosis)

Rok implementacji: 2009

Nr ref. GIWz.401/Br-27 TBC-27/08

Kontakt: Emilia Łoś, +48 22 623 2125 emilia.los@wetgiw.gov.pl

Data wysłania do Komisji: 30 kwietnia 2008

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie gruźlicy bydła

Działania w zakresie zwalczania gruźlicy bydła zostały zapoczątkowane w Polsce wraz z wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 77, poz. 673, z późn. zm.).

Skutkiem prowadzonych po 1945 r. działań było uzyskanie przez poszczególne województwa statusu województwa urzędowo wolnego od gruźlicy bydła. Ostatnie województwo uzyskało ten status w 1975 r. Z dniem 1 grudnia 1975 r. terytorium państwa uznano za wolne od gruźlicy bydła [Komunikat Ministra Rolnictwa z dnia 24 grudnia 1975 r. (nr WETgb-641-8/75) w sprawie uznania obszaru Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej za wolny od gruźlicy bydła (Dz. U. Min. Rol. z 1976 r. nr 2, poz. 7)].

Po uznaniu Polski za kraj wolny od gruźlicy bydła, zapoczątkowano w 1975 r. badanie bydła według schematu: 1/3 pogłowia bydła rocznie na terenie każdego województwa, zgodnie z przyjętym przez Ministra Rolnictwa programem kontroli gruźlicy bydła.

Wspomniany program kontroli, aktualizowany w ramach "Rocznych Założeń dla kontroli chorób zakaźnych zwierząt", obowiązywał do 1999 r., kiedy kwestię monitoringu gruźlicy bydła uregulowało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 października 1999 r. w sprawie określenia rodzaju prób, zakresu badań i sposobu prowadzenia dokumentacji przy badaniach kontrolnych występowania zakażeń zwierząt oraz pozostałości chemicznych,

biologicznych, leków i skażeń promieniotwórczych w tkankach zwierząt, mięsie, środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego i niejadalnych surowcach zwierzęcych (Dz. U. Nr 93, poz. 1080, z późn. zm.).

Zgodnie z regulacją zawartą w wyżej wymienionym rozporządzeniu, w każdym roku należało przeprowadzić badanie testem tuberkulinowym 1/3 pogłowia bydła w wieku powyżej 6 tygodnia życia znajdującego się na terenie każdego powiatu, tak aby w 3 kolejnych latach zbadać całe pogłowia bydła na obszarze powiatu.

Następnie kwestia monitoringu gruźlicy bydła uregulowana została w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 kwietnia 2003 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli, zakresu badań oraz zasady ich finansowania (Dz. U. Nr 62, poz. 571). Zmiana, w porównaniu z wcześniejszą regulacją polegała na sprecyzowaniu, że badania odbywają się przy zastosowaniu metody tuberkulinizacji śródskórnej.

Od grudnia 2004 r. kwestię badań kontrolnych w kierunku gruźlicy bydła reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Rozporządzenie to stanowi, że w celu kontroli występowania gruźlicy bydła corocznie tuberkulinizacją śródskórną obejmuje się 1/3 stad bydła na obszarze powiatu tak, aby w okresie 3 lat poddać badaniu wszystkie stada bydła znajdujące się na obszarze tego powiatu. Badaniu poddaje się bydło powyżej 6 tygodnia życia. Zmiana, w porównaniu z wcześniejszą regulacją, polega na określeniu, że badania obejmują 1/3 stad bydła, a nie 1/3 pogłowia bydła na terenie każdego powiatu.

3. Opis programu

W Rzeczypospolitej Polskiej jest obecnie prowadzony program kontroli gruźlicy bydła zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określania jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

Badaniami jest objęte całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Corocznie bada się 1/3 stad bydła, znajdujących się na obszarze powiatu, co umożliwia zbadanie wszystkich stad bydła w okresie 3 lat. Badaniom poddawane jest bydło powyżej 6 tygodnia życia.

Zgodnie z informacjami przesłanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa liczba stad utrzymujących bydło oraz stan pogłowia bydła na dzień 31 grudnia 2007 r. (raport z dnia 25 stycznia 2008 r.), przedstawiał się następująco:

Bydło ogółem		Liczba stad liczących 1 sztukę bydła	Stada liczące 2 - 5 sztuk bydła		Stada liczące powyżej 5 sztuk bydła	
liczba stad	liczba zwierząt		liczba stad	liczba zwierząt	liczba stad	liczba zwierząt
743 692	6 394 782	196 134	300 088	896 044	247 470	5 302 604

Zgodnie z powyższymi danymi, program objąłby 2 131 380 sztuk bydła, w 247 872 stadach (1/3 z ogólnej liczby stad).

Badaniem objęte zostanie bydło powyżej 6 tygodni życia.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa liczba stad utrzymujących bydło powyżej 6 tygodnia życia oraz stanu pogłowia bydła w tych stadach na dzień 31 grudnia 2007 r. (raport z dnia 25 stycznia 2008 r.), przedstawiał się następująco:

Bydło ogółem		Liczba stad liczących 1 sztukę bydła	Stada liczące 2 - 5 sztuk bydła		Stada liczące powyżej 5 sztuk bydła	
liczba stad	liczba zwierząt		liczba stad	liczba zwierząt	liczba stad	liczba zwierząt
743 592	6 284 260	199 063	299 478	892 881	245 051	5 192 316

Zgodnie z powyższymi danymi programem zostanie objętych 2 094 543 zwierząt, w 247 839 stadach (1/3 z ogólnej liczby stad utrzymujących bydło powyżej 6 tygodni życia).

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia gruźlicy bydła reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła (Dz. U. Nr 258, poz. 2585).

W przypadku podejrzenia choroby powiatowy lekarz weterynarii podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu potwierdzenie lub wykluczenie choroby. Organ ten przeprowadza dochodzenie epizootyczne, badanie kliniczne zwierząt lub badanie poubojowe albo sekcję zwłok, wykonuje test diagnostyczny albo pobiera

próby do badań diagnostycznych. Obejmuje stado nadzorem i nakłada na nie restrykcję w postaci zakazu przemieszczania bydła do stada oraz ze stada, z wyłączeniem przemieszczania dokonywanego w celu przeprowadzenia natychmiastowego uboju. Sztuki podejrzane o chorobę zostają odizolowane od reszty stada. Ponadto, powiatowy lekarz weterynarii podejmuje inne niezbędne czynności zmierzające do zapobieżenia rozprzestrzenianiu się gruźlicy bydła.

Zgodnie z art. 51 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.) oraz § 5 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła, w przypadku stwierdzenia gruźlicy bydła, powiatowy lekarz weterynarii powiadamia państwowego inspektora sanitarnego oraz podmiot skupujący mleko. Wyznacza ognisko choroby oraz zakazuje przemieszczania bydła do oraz z chorego stada (dozwolone jest jedynie przemieszczanie w celu dokonania natychmiastowego uboju). Mleko chorych zwierząt może zostać wykorzystane jedynie, po odpowiedniej obróbce cieplnej, do skarmiania zwierząt w danym gospodarstwie. Powiatowy lekarz weterynarii nakazuje oznakowanie i izolację w stadzie chorych sztuk do czasu ich zabicia.

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje również inne czynności, zgodnie z przepisami rozporządzenia z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła.

Ognisko choroby uznaje się za wygasłe, jeżeli wszystkie sztuki chore zostały zabite lub padły, przeprowadzone zostało oczyszczenie i odkażenie, a wyniki dwóch kolejnych testów tuberkulinizacji porównawczej, przeprowadzonych w określonym czasie u pozostałych sztuk w stadzie są ujemne. Pierwszy test przeprowadza się nie wcześniej niż po upływie 60 dni, drugi zaś nie wcześniej niż w czwartym i nie później niż w dwunastym miesiącu od dnia usunięcia ostatniego chorego zwierzęcia z ogniska.

Warunki konieczne do uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne od gruźlicy bydła uregulowane zostały w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 126, poz. 1058).

Program nie wprowadza dodatkowych wymagań co do przemieszczania bydła

w związku ze statusami epizootycznymi poszczególnych regionów.

Gruźlica bydła jest chorobą nie podlegającą leczeniu, nie wykonuje się także szczepień przeciwko tej chorobie.

Celem długofalowym realizacji programu jest uznanie całego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za urzędowo wolne od tej jednostki chorobowej. Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej będzie mogło zostać uznane za urzędowo wolne od choroby, jeżeli zostaną spełnione następujące warunki:

- 1) odsetek stad zakażonych gruźlicą bydła nie przekroczył w okresie 6 kolejnych lat 0,1 % wszystkich stad bydła;
- 2) przynajmniej 99,9 % stad bydła zostało uznane za urzędowo wolne od gruźlicy bydła w okresie 6 lat;
- 3) możliwa jest identyfikacja stada pochodzenia i stada przejściowego dla każdej sztuki bydła;
- 4) wszystkie zwierzęta rzeźne z gatunku bydło pochodzące z danego obszaru są poddawane badaniu poubojowemu;
- 5) są przestrzegane przepisy w sprawie zawieszania i uchylania statusu stada urzędowo wolnego od gruźlicy bydła;
- 6) nie szczepi się bydła przeciwko gruźlicy oraz nie leczy się bydła chorego na tę chorobę;
- 7) bydło wprowadzane na terytorium kraju, do chowu lub hodowli, pochodzi wyłącznie z państw lub regionów uznanych za wolne od gruźlicy bydła oraz uzyskało wynik ujemny w indywidualnym teście tuberkulinizacji.

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem

Działania podejmowane w związku z realizacją programu:

☒ kontrola	☒ zwalczanie
☒ badania	☒ badania
☒ ubój zwierząt z dodatnim wynikiem badań	☒ ubój zwierząt z dodatnim wynikiem badań
☒ zabicie zwierząt z dodatnim wynikiem badań	☒ zabicie zwierząt z dodatnim wynikiem badań

☐ szczepienia	☐ rozszerzony ubój lub zabicie
☐ leczenie	☒ niszczenie produktów
☒ zniszczenie produktów	
☒ kontrola i nadzór	
☐ inne środki (wymienić)	

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację realizowanego programu

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu kontroli i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów określona została w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 roku o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842) oraz ustawie z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program będzie realizowany

Program wprowadza się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Programem będzie objętych 16 województw, w skład których wchodzi 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatów.

4.4. Najważniejsze akty prawne w zakresie objętym programem

4.4.1. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76, z późn. zm.);

- 3) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. Nr 91, poz. 872, z późn. zm.);
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zamieszczanych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych (Dz. U. Nr 152, poz. 1605).

4.4.2. Regulacje prawne dotyczące identyfikacji i rejestracji zwierząt

- 1) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt ;
- 2) rozporządzenie Komisji Nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. wcielające w życie rozporządzenie Nr 1760/2000 w odniesieniu do kolczykowania bydła, zaopatrywania go w paszporty oraz rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. UE L 163, z 30.04.2004 z późn. zm., str. 65);
- 3) rozporządzenie Komisji Nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do Rozporządzenia Rady Nr 820/97 w odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. UE L 60 z 28.02.1998 r. z późn. zm., str. 78);
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dnia 2 listopada 2007 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 220, poz. 1635, z późn. zm.);
- 5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie wzoru paszportu bydła (Dz. U. Nr 112, poz. 772);
- 6) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie księgi rejestracji bydła, świń, owiec lub kóz (Dz. U. Nr 151, poz. 1268).

4.4.3. Regulacje prawne dotyczące powiadamiania o gruźlicy bydła

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników

chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (Dz. U. Nr 242, poz. 2045).

4.4.4. Regulacje prawne dotyczące działań podejmowanych w przypadku stwierdzenia wystąpienia gruźlicy bydła, mających na celu zwalczanie gruźlicy bydła

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 sierpnia 2005 r. w sprawie sposobu i warunków wprowadzania czasowych zakazów opuszczania ogniska choroby zakaźnej zwierząt oraz czasowych ograniczeń w ruchu osobowym lub pojazdów (Dz. U. Nr 169, poz. 1423);
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.5. Regulacje prawne dotyczące kwalifikacji zwierząt i stad na podstawie kryterium występowania lub zagrożenia wystąpienia gruźlicy bydła

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.6. Regulacje prawne dotyczące w szczególności zasady przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie gruźlicą bydła

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 sierpnia 2005 r. w sprawie sposobu i warunków wprowadzania czasowych zakazów opuszczania

ogniska choroby zakaźnej zwierząt oraz czasowych ograniczeń w ruchu osobowym lub pojazdów.

4.4.7. Regulacje prawne dotyczące kontroli występowania gruźlicy bydła

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

4.4.8. Regulacje prawne dotyczące odszkodowań dla posiadaczy zwierząt zabitych z nakazu właściwych organów w związku z kontrolą i zwalczaniem gruźlicy bydła:

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii (Dz. U. Nr 178, poz. 1837, z późn. zm.), część podstawowa wynagrodzenie za badanie alergiczne (tuberkulinizację) przeprowadzone przez prywatnie praktykującego lekarza weterynarii, wyznaczonego do wykonywania czynności urzędowych w imieniu organów Inspekcji Weterynaryjnej zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. Nr 33, poz. 287 z późn. zm.), wynosi:

- 1) za pierwszą sztukę w stadzie – 15,00 zł;
- 2) od 2 do 5 sztuk – za każde zwierzę – 7,50 zł;
- 3) powyżej 5 sztuk – za każde następne zwierzę – 6,00 zł.

W celu określenia kwot wynagrodzenia za przeprowadzenie badań wstępnie przyjęto na potrzeby programu, że w trakcie jego realizacji zostanie przebadanych 247 839 sztuk bydła, o których mowa w pkt 1 i 565 527 sztuk bydła, o których mowa w pkt 2 oraz 1 281 177 sztuk bydła, o których mowa w pkt 3.

Całkowite koszty związane z realizacją programu są przewidziane na kwotę **27 163 610 zł** (7 572 793,4 euro według średniego kursu NBP – Narodowego Banku Polskiego na dzień 14 lutego 2008 r., który wynosił: 1 euro - 3,5870 PLN).

Główną korzyścią z realizacji programu dla właścicieli stad oraz podmiotów prowadzących obrót bydłem będzie prowadzenie swobodnego handlu bydłem wewnątrz wspólnoty, dzięki uzyskaniu statusów regionów urzędowo wolnych. Po uznaniu danego stada i regionu za urzędowo wolne od gruźlicy bydła, będzie możliwy swobodny handel bydłem, bez przeszkód o charakterze sanitarnym, co zwiększy konkurencyjność polskich hodowców i producentów bydła na rynku unijnym, jak również na rynkach państw trzecich.

Dodatkową korzyścią płynącą z realizacji programu, będzie możliwość uniknięcia strat bezpośrednich – kosztów wynikających ze zmniejszenia produkcji. W celu utrzymania statusu stada uznanego za urzędowo wolne od gruźlicy bydła wystarczy wykonywać badania w kierunku tej jednostki chorobowej jedynie co trzy lata. Ponadto, w regionach uznanych za urzędowo wolne od gruźlicy bydła, będzie można zmniejszyć częstotliwość badań po osiągnięciu statusu, przez co obniżone zostaną całkowite koszty wykonywanych badań. Później będzie możliwa dalsza redukcja częstości badań, jednak dopiero wtedy, gdy sytuacja epizootyczna w zakresie gruźlicy bydła poprawi się na całym terytorium Polski, przez co zostaną obniżone całkowite koszty wykonywanych badań.

6. Dane dotyczące sytuacji epizootycznej w ostatnich latach

6.1. Rozwój choroby

6.1.1. Dane dotyczące rozwoju choroby

6.1.1.1. Dane dotyczące stad Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Rok: 2003

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	898464	898464	269984	22	22	0	0	30,00	0,008	0,008

Rok 2004

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	862761	282752	260907	134	123 (*)	20	14,9	92,27	0,051	0,047

(*) zgodnie z sugestiami przedstawicieli Komisji Europejskiej od 2004 roku w sprawozdawczości jako stado z wynikiem dodatnim odnotowuje się stado, w którym wystąpił dodatni wynik tuberkulinizacji porównawczej. We wcześniejszych latach za wynik dodatni był uznawany wynik potwierdzony mikrobiologicznie.

Rok 2005

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	930436	312244	267720 (*)	124	78	16	14,52	85,741	0,046	0,029

(*) jest to liczba stad, w których przeprowadzono kontrole. Natomiast liczba stad, w których przeprowadzono badania to 229712. Odnotowano 36006 stad pustych (brak zwierząt).

Rok: 2006

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	909544	320701	251407 (*)	105	73	15	14,29	78,39 (*)	0,042 (*)	0,029 (*)

(*) jest to liczba stad, w których przeprowadzono badania. Stad skontrolowanych w ramach programu zostało 310 502. Odnotowano 59 095 stad pustych (brak zwierząt). Mając powyższe na uwadze, należy zaznaczyć, iż% stad:

- faktycznie objętych programem wynosi 96,92%
- z wynikiem dodatnim wynosi 0,034%
- nowych z wynikiem dodatnim wynosi 0,024%

(a) Łączna liczba stad w regionie łącznie ze stadami objętymi i nieobjętymi programem

(b) Badanie oznacza przeprowadzenie testów na poziomie stada w obrębie programu w celu utrzymania lub poprawienia statusu

(c) Stada z co najmniej jednym zwierzęciem reagującym dodatnio w programie niezależnie od liczby badań przeprowadzonych w stadach
 (d) Stada, których status w poprzednim okresie był nieznany, nie wolny – ujemny, wolny, urzędowo wolny lub zawieszony i które mają obecnie przynajmniej jedno dodatnio reagujące zwierzę

Rok: 2007

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	$B = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	860215	268734	224747	84	79	19	22,6	83,6	0,03	0,035

6.1.1.2. Dane dotyczące zwierząt Choroba gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Rok: 2003

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(d)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim poddanych ubojowi lub zabitych	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(e)	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5652154	5652154	1724936	1724936	108	108	309	31,00	0,006

Rok: 2004

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(a)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań poddanych ubojowi lub zabitych ^(d)	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(d)	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5649362	1760436	1674775	1674775	536 (*)	548	548	95,13 (**)	0,03

Rok: 2005

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(a)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań poddanych ubojowi lub zabitych ^(d)	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(d)	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6146623	1972141	1584421	1584421	538	530	567	80,34	0,034

Rok: 2006

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(a)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań poddanych ubojowi lub zabitych ^(d)	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(d)	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6108318	2012023	1802060	1802060	457	304	492	89,56	0,025

(*) zgodnie z sugestiami przedstawicieli Komisji Europejskiej od 2004 roku w sprawozdawczości jako stado z wynikiem dodatnim odnotowuje się stado, w którym uzyskano dodatni wynik tuberkulinizacji porównawczej. We wcześniejszych latach za wynik dodatni był uznawany wynik potwierdzony mikrobiologicznie – dlatego liczba ta jest większa niż w poprzednich latach

(**) przez procent objętych zwierząt rozumie się tu ilość zwierząt zbadanych w stosunku do ilości objętych programem

Rok: 2007

Region	Łączna liczba zwierząt ^(a)	Liczba zwierząt zbadania w ramach programu ^(b)	Liczba zwierząt zbadanych ^(c)	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie ^(d)	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań ubojowi lub zabitych ^(e)	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^(f)	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6313523	1904043	1773306	1773306	291	285	294	93,1	0,01

(a) Całkowita liczba zwierząt w regionie (w stadach kwalifikujących się i nie kwalifikujących się do programu)

(b) Obejmuje zwierzęta badane indywidualnie i zbiorowo

(c) Obejmuje tylko zwierzęta badane indywidualnie

(d) Obejmuje zwierzęta zbadane indywidualnie

(e) Obejmuje zwierzęta z wynikiem dodatnim, a także zwierzęta z wynikiem ujemnym poddane ubojowi lub zabite w ramach programu

6.2. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane dotyczące nadzoru i testów laboratoryjnych

Choroba: gruźlica bydła *Gatunek zwierząt: bydło*

Opis zastosowanych testów serologicznych: nie dotyczy

Opis zastosowanych testów mikrobiologicznych lub wirusologicznych: izolacja *Mycobacterium bovis*

Opis innych zastosowanych testów: test tuberkulinizacji śródskórnej pojedynczej z użyciem tuberkuliny bydłowej oraz porównawczej z użyciem tuberkuliny bydłowej i ptasiej.

Rok: 2003

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	309	108	1724936	309

Rok: 2004

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	536	206	1674775	536

Rok: 2005

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	538	284	1584421	538

Rok: 2006

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	457	207	1802060	457

Rok 2007

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	291	105	1773306	291

6.3. Dane dotyczące zakażeń

Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Rok: 2003

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	22	108

Rok: 2004

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	75	206

Rok: 2005

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	42	284

Rok: 2006

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	41	207

Rok: 2007

Region	liczba zakazanych stad	liczba zakazanych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	27	105

6.4. Dane dotyczące statusu zwierząt na koniec roku Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Rok: 2007

Region	Status stad i zwierząt objętych programem ^(a)													
	Całkowita liczba stad i zwierząt objętych programem		Nieznany ^(b)		Nie wolne i nie urzędowo wolne		Wolne lub urzędowo wolne zawieszono ^(b)		Wolne ^(h)		Urzędowo wolne ⁽ⁱ⁾			
	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Ostatni wynik dodatni ^(c)	Ostatni wynik ujemny ^(d)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)	Stada	Zwierzęta ^(j)		
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	224747	1773306	0	0	19	229	4	127	15	436	0	0	224709	1772514

(a) Na koniec roku

(b) Status nieznan: brak wyników poprzednich badań

(c) Nie wolne i wynik ostatniego badania dodatni: zbadane, z co najmniej jednym wynikiem dodatnim w ostatnim badaniu

(d) Nie wolne i wynik ostatniego badania dodatni: zbadane, z co najmniej jednym wynikiem ujemnym w ostatnim badaniu, ale nie będące urzędowo wolne

(e) Zawieszono zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym.

(f) Wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym

(g) Urzędowo wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym

(h) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie

6.5. Dane dotyczące prowadzonych szczepień i leczenia

Nie dotyczy

6.6. Dane dotyczące dzikich zwierząt

Nie dotyczy

7. Cele:

7.1. Cele testów diagnostycznych

7.1.1. Cele w odniesieniu do testów diagnostycznych

7.1.1.1. Liczba testów		Choroba: gruźlica bydła		Gatunek zwierząt: bydło	
Region	Typ testu	Populacja docelowa	Typ próbki	Cel	Liczba planowanych testów
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test tuberkulinowy	bydło powyżej 6 tygodnia	-	kontrola	2094543

7.1.1.2. Plany testów¹⁾

W przypadku gruźlicy bydła badanie odbywa się poprzez prowadzenie testów tuberkulinizacji śródskórnej pojedynczej oraz porównawczej.

Tuberkulinizację pojedynczą i porównawczą wykonuje się poprzez śródskórną iniekcję tuberkuliny bydłowej lub bydłowej i ptasiej zgodnie z metodyką badania i standardami dla tuberkuliny określonymi w Załączniku B do Dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzspółnotowy bydłem i trzodą chlewną (Dz. Urz. WE L 121 z 29.07.1964, str. 1977, z późn. zm; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 1, str. 13, z późn. zm.).

Szczegółowy sposób prowadzenia badań zawarty jest w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 roku w sprawie zwalczania gruźlicy bydła.

¹⁾ Opis planów testów zgodnie ze stosownymi różnymi kategoriami (dotyczącymi stad i zwierząt w stadzie, częstotliwości i przerw w pobieraniu próbek) w odpowiednim przypadku z odniesieniem do stosownego prawodawstwa krajowego i wspólnotowego.

7.1.2. Cele testowania stad i zwierząt

7.1.2.1 Cele testowania stad		Choroba: gruźlica bydła			Gatunek zwierząt: bydło			
Region	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba stad, które zostaną zbadane	Przewidywana liczba stad z wynikiem dodatnim badań	Przewidywana liczba stad do usunięcia wszystkich zwierząt	Przewidywany odsetek stad do usunięcia wszystkich zwierząt	docelowe wskaźniki		
						Przewidywany odsetek stad objętych badaniami	Przewidywany odsetek stad z dodatnim wynikiem badań	Przewidywany odsetek nowych stad z dodatnim wynikiem badań
1	2	4	5	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	743 592	235447	75	15	20	95	0,03	0,03

(*) należy brać pod uwagę możliwość wystąpienia stad, w których nie ma zwierząt (stada puste)

7.1.2.2. Cele testowania zwierząt		Choroba: gruźlica bydła			Gatunek zwierząt: bydło		
Region	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba zwierząt do badania	Łączna liczba zwierząt zbadania indywidualnego	Łączna liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój	docelowe wskaźniki	
					Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Przewidywany odsetek zwierząt objętych badaniami	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	6	7	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6284260	2 094543	1989875	240	240	94	0,012
					Calkowita liczba zwierząt do uboju		
					8		

7.2. Cele testowania w zakresie kwalifikacji Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Cele w zakresie statusu stad i zwierząt objętych programem(a)													
	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Przewidywany nieznan status ^(b)		Przewidywane nie wolne i nie urzędowo wolne badania ^(c)		Przewidywane wolne lub urzędowo wolne zawieszono		Przewidywane wolne					
	Stada	Zwierzęta ^(a)	Stada	Zwierzęta ^(a)	Stada	Zwierzęta ^(a)	Stada	Zwierzęta ^(a)	Stada	Zwierzęta ^(a)				
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	235447	1989815	0	0	18	150	3	80	12	300	0	0	235414	1989285

- (a) Na koniec roku
- (b) Status nieznan: brak wyników poprzednich badań
- (c) Nie wolne i wynik ostatniego badania dodatni: zbadane, z co najmniej jednym wynikiem dodatnim w ostatnim badaniu
- (d) Nie wolne i wynik ostatniego badania dodatni: zbadane, z co najmniej wynikami ujemnymi w ostatnim badaniu, ale nie będące urzędowo wolne
- (e) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Koszty:	Specyfikacja	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy	Koszt całkowity w zł (*)	Finansowanie wspólnotowe (tak/nie)
1. Testów					
1.1. Koszt analizy	Test: tuberkulinowy - wykonanie	247 839	15,00	3 717 585	
		565 527	7,50	4 241 452	tak
		1 281 177	6,00	7 687 062	
				razem: 15 646 099	
1.2. Koszt próbkobrania	Test tuberkulinowy – tuberkulina	2 094 543	0,89	1 864 143	tak
1.3. Inne koszty	Koszty dojazdów - km	10 766 960	0,8	8 613 568	tak
2. Szczepienia i leczenia					
2.1. Zakup szczepionki	nie dotyczy				
2.2. Koszty dystrybucji					

3. Uboju i unieszkodliwienia											
3.1. Odszkodowania za zwierzęta		300	3000				900 000				tak
3.2. Koszty transportu		13 500	0.8				10 800				tak
3.3. Koszty unieszkodliwienia		300	190				57 000				tak
3.4. Koszt strat w przypadku uboju		nie dotyczy									
3.5. Koszt obróbki produktów		nie dotyczy									
4. Czyszczenia i dezynfekcji		100m ²	160				72 000				tak
5. Wynagrodzeń (pracownicy zatrudniani wyłącznie na cele programu)		nie dotyczy									
6. Towarów konsumpcyjnych i specjalnego sprzętu		nie dotyczy									
7. Inne koszty		nie dotyczy									
Ogółem							27 163 610				tak
							(7 572 793,4 euro)				

(*) są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości środków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2009. Według średniego kursu NBP na dzień 14 lutego 2008 r. 1 euro = 3,5870 PLN

Point 4.4.5. Measures and terms of legislation as regards the different qualifications of animals and herds

The rules for obtaining, maintaining, suspending and withdrawing of the officially free status:

- ORDINANCE OF THE MINISTER OF AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT of 27 June 2005 on detailed veterinary requirements necessary for obtaining and maintaining of the recognition of a herd or a holding as an officially free or free of animal infectious diseases (chapter 2);
- ORDINANCE OF THE MINISTER OF AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT of 23 November 2004 on eradication of bovine tuberculosis (Article 7, 8, 9).

are fully in line with annex A Community legislation (Directive 64/432/EEC).

Point 4.4.8. Measures and terms of legislation as regards the compensation for owners of slaughtered and killed animals.

Compensations for owners are governed by Articles 49 and 50 act of 11 March 2004 *on the protection of animal health and eradicating infectious animals diseases (Journal of Laws no.69, item 625 amended)* and a regulation of the Minister of Agriculture and Rural Development of 27 April 2007 *on the mode of appointing and dismissing experts, their qualifications and the amount of their remuneration and the way they carry out appraisals (Journal of Laws no.89, item 591)*

Article 49.

1. There is a compensation paid from the state budget for bovine animals, swine, sheep, goats, hens (*Gallus domesticus*), ducks (*Anas platyrhynchos*, *Cairina moschata*), geese (*Anser anser*, *Anser Cygnoides*) and turkeys (*Meleagris gallopavo*) killed or slaughtered on the order of Veterinary Inspection authorities and for such animals died in result of measures ordered by these units in the course of control of the infectious disease of animals subject to obligatory control.

2. The amount of compensation shall be equal to market value of animal.

3. The market value of animal shall be determined on the basis of average taken from 3 amounts of assessments assumed by the poviats official veterinarian and 2 experts nominated by an administrator of the group of villages (wójt) (mayor, city president) from a list maintained by the poviats official veterinarian.

4. For animal slaughtered, which meat is fit to human consumption, the compensation shall be decreased by the amounts received in result of sale of meat and by-products of animal origin obtained from this animal.

5. The compensation from the state budget shall be paid also for products of animal origin in the meaning of the legal regulations on the veterinary requirements for products of animal origin, animal feedingstuffs and equipment that cannot be disinfected, which were destroyed on the order of Veterinary Inspection authorities in the course of control of the infectious disease of animals subject to obligatory control.

6. The compensation referred to in paragraph 5 shall be paid in the amount equal to market value of destroyed products of animal origin in the meaning of the legal regulations on the veterinary requirements for products of animal origin, animal feedingstuffs and equipment, determined on the basis of average taken from 3 amounts of assessments assumed by the poviát official veterinarian and 2 experts appointed by an administrator of the group of villages (wójt) (mayor, city president) from a list maintained by the poviát official veterinarian.

7. The compensations referred to in paragraphs 1 and 5 shall not be granted:

- 1) in case the owner of animal did not comply with obligations defined in the regulations on animal identification and registration system or the obligations defined in Article 42 (1) (1) or Article 43 (1) or the obligations imposed on the basis of Article 44 (1), Article 45 (1), Article 46 (3) and Article 47 (1);
- 2) in case the owner introduced on a farm an animal:
 - a) known for the owner as diseased, infected or disease or infection suspected;
 - b) non-marked or without animal passport, provided they are required by regulations on animal identification and registration system;
 - c) with infringement of the relevant regulations;
- 3) for the animals referred to in paragraph 1 and products of animal origin in the meaning of the legal regulations on the veterinary requirements for products of animal origin, animal feedingstuffs and equipment referred to in paragraph 5:
 - a) owned by subject performing activity in the scope:
 - defined in Article 1 (1) (a) to (c) or Article 4 (3);
 - marketing of animals or animal feedingstuffs;
 - slaughtering of animals or production of meat in the meaning of the legal regulations on the veterinary requirements for products of animal origin
 - b) imported or placed on the market with infringement of relevant regulations.

8. Decision on compensation issued by the poviát official veterinarian shall be definitive. The owner of animal dissatisfied with this decision can, within a month from the date of receipt of decision, enter a lawsuit to district court.

9. Persons not entitled for compensation, which aid in fast removal of infectious disease can receive a reward from the state budget on decision of the voivodship official veterinarian on application of the poviats official veterinarian.

10. Compensations referred to in paragraph 1 shall not be seized for public dues, provided they are used for replacement of previous status of animal population.

11. Subject that bore costs connected with killing or slaughtering of animals, transportation of animals or carcasses or neutralisation of carcasses in the course of execution of orders referred to in paragraphs 1 and 5 shall be granted the compensation in the amount of actual costs paid from the state budget.

12. The poviats official veterinarian shall appoint and dismiss experts referred to in paragraphs 3 and 6.

13. Minister in charge of agriculture in cooperation with Minister in charge of public finances shall define, by way of regulation:

- 1) procedures for appointment and dismissal of experts;
- 2) qualifications of experts;
- 3) amount of remuneration for experts;
- 4) detailed procedures and methods of assessment of animals and destroyed on the order of Veterinary Inspection authorities products of animal origin in the meaning of the legal regulations on the veterinary requirements for products of animal origin

- having regard to reliability of assessment.

Article 50.

1. The owner of animal that complied with obligation of notification referred to in Article 42 (1) (1) shall receive relief from the state budget for an animal that died before the Veterinary Inspection authorities received information on notification, provided this unit certifies that the animal died because of the infectious disease of animals subject to obligatory control.

2. The amount of relief shall be 2/3 of the market value of animal determined in accordance with Article 49.

3. For determination of relief, including assessment of animal, the regulations of Article 49 shall be applied accordingly.

Under the regulation of the Minister of Agriculture and Rural Development of 27 April 2007 *on the mode of appointing and dismissing experts, their qualifications and the amount of their remuneration and the way they carry out appraisals* (Journal of Laws no.89, item 591)

1. Appraisal should be made before slaughter or giving animal to slaughter and in cases of animals which died as a result of treatment

ordered by veterinary inspection bodies – immediately after the death of an animal.

2. Appraisal of products and equipment should be made before destroying it by order of veterinary inspection bodies.
3. Commercial value of an animal subject to appraisal is determined on the basis of:
 - the weight of an animal and the meatiness class – in case of slaughter animals;
 - the breeding and utility value and the age of an animal – in case of breeding animals;
 - current price of an animal according to the market price on the day of making an appraisal.
4. While determining the commercial value of an animal, particular attention is paid to breeding documentation and animal purchase invoices, if such documents were issued and it is possible to obtain them for appraisal purposes.

**ORDINANCE OF THE MINISTER OF AGRICULTURE AND RURAL
DEVELOPMENT¹**

of 27 June 2005

on detailed veterinary requirements necessary for obtaining and maintaining of the recognition of a herd or a holding as an officially free or free of animal infectious diseases²

(Journal of Laws No 126, item 1058)

Pursuant to Article 10 (1) (2) of the Act of 11 March on protection of animal health and eradication of infectious animal diseases (Journal of Laws, No 69, item 625 and of 2005 No 23, item 188 and No 33, item 289) it is hereby ordained:

Chapter 1

General provisions

Article 1. The Ordinance shall determine:

- (1) detailed veterinary requirements necessary for obtaining and maintaining a recognition of:
 - (a) as officially tuberculosis-free bovine herd, officially brucellosis-free or brucellosis-free and officially free of bovine enzootic leukosis,
 - (b) holdings where ovine and caprine animals are kept as officially brucellosis-free or brucellosis-free;
- (2) conditions and mode of suspension and withdrawal of the recognition referred to in point 1;
- (3) conditions and mode of re-recognition of a herd or a holding whose recognition was suspended or withdrawn;
- (4) methods of examinations for obtaining or maintaining the recognition referred to in point 1 and suspension and withdrawal of this recognition as well as re-recognition of a herd or a holding whose recognition was suspended or withdrawn.

Chapter 2

Obtaining and maintaining of a recognition of a herd as officially tuberculosis-free and conditions and mode of suspension, withdrawal and re-recognition

Article 2. 1. The bovine herd shall be officially tuberculosis-free, if:

- (1) no animals showed clinical symptoms of tuberculosis;
- (2) all animals over 6 weeks old had negative results in at least 2 tuberculin tests while the first test shall be carried out after 6 months from eradication of infection from the herd and the second test after 6 months from the day the first test was carried out; in case of bovine herd composed only from the animals which originate from bovine herds recognized as officially tuberculosis-free, only one test shall be carried out not earlier than after 60 days from the day the creation of the herd has been accomplished;
- (3) after the test referred to in point 2 was carried out, no animal over 6 weeks old has been introduced into the herd, except for animals with negative results in tuberculin test carried out within 30 days:
 - (a) before the animal was introduced into the herd, or
 - (b) from the day an animal was introduced into the herd.

¹ Minister of Agriculture and Rural Development governs the department of government administration – agriculture pursuant to Article 1 (2) (1) of the Ordinance of the President of the Council of Ministers of 11 June 2004, on detailed scope of action of the Minister of Agriculture and Rural Development (Journal of Laws No 134, item 1433).

- Directive 64/432/EEC of 26 June 1964 on on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine (O.J. EC L 121 of 29.7.1964, p. 1977; O.J. EU Polish special edition, chapter 3, vol. 1, p. 13).

(2) Council Directive 91/68/EEC of 28 January 1991 on animal health conditions governing intra-Community trade in ovine and caprine animals (O.J. EC L 046 of 19.02.1991, p.19; O.J. EU Polish special edition, chapter3, vol.11, p.146).

2. In case of the carrying out the test referred to in paragraph 1 (3) (b), an animal or animals shall be isolated from the remaining animals in the herd in such a way as to not have a direct or indirect contact with other animals, until a negative test result is obtained.

3. The test referred to in paragraph 1 (3) shall not be carried out during the movement of animals to the bovine herd recognized as officially tuberculosis-free in the area of competence of the District Veterinary Officer, if:

- (1) the veterinary officer expressed his approval of not conducting a test;
- (2) animals are from officially tuberculosis-free bovine herds.

Article 3. The officially tuberculosis-free bovine herd shall maintain the recognition if:

- (1) the conditions referred to in Article 2 (1) (1) and (3) and paragraph 2 and 3 are met;
- (2) all animals:
 - (a) introduced into a holding are from officially tuberculosis-free bovine herds.
 - (b) in the holding, except for calves below 6 weeks old born in this holding are annually subject to tuberculin tests, unless pursuant to provisions on eradication of infectious animal diseases, some other frequency of tests shall be established.

Article 4. 1. The recognition of bovine herd as officially tuberculosis-free shall be suspended, if:

- (1) the conditions referred to in Articles 3 are not met, or
- (2) at least one animal had positive result in tuberculin test or there was a suspicion of tuberculosis presence during post-mortem examination or autopsy of animal, or
- (3) in the herd there are animals of non-established health status.

2. If an animal had a positive result in tuberculin test:

- (1) it shall be removed from the herd and slaughtered;
- (2) the following shall be conducted:
 - (a) epizootiological investigation,
 - (b) autopsy and laboratory test.

3. The recognition of bovine herd as officially tuberculosis-free shall be suspended until the laboratory tests are finished.

4. In the case referred to in paragraph 1 (3), the recognition of the herd as officially tuberculosis-free shall be suspended until the day when health status of animals of non-established health status is explained, while these animals are isolated from the remaining animals in the herd until their status is explained, through conduct of:

- (1) tuberculin test after 42 days when the status of animals of non-established health status is determined;
- (2) post-mortem and laboratory examination.

5. In case of suspending the recognition of a bovine herd as officially tuberculosis-free, the District Veterinary Officer may express approval of the movement from a herd of animals different than the animals of non-established health status, if in this herd the tuberculin tests are carried out by application of comparative tuberculin tests carried out in the period of 3 years, provided that:

- (1) health status of all animals with questionable test results shall be determined by conduct of additional test after 42 days from the day of conducting the last test;
- (2) no animal from the holding shall be an object of trade until the status of animals with questionable test results is determined.

6. Provisions of paragraph 1 (2) and paragraph 2 and 3 and Article 5 shall apply when an animal has positive result in the tuberculin test referred to in paragraph 5 or the result of this test is ambiguous.

7. The District Veterinary Officer shall determine the place of animal stay and shall examine all animals which left the holding from the date of obtaining last negative result in tuberculin test, if the result of laboratory tests confirmed the presence of tuberculosis.

Article 5. The suspension of recognition of bovine herd as officially tuberculosis-free shall be repealed, if:

- (1) tuberculosis presence is not confirmed;
- (2) all animals over 6 weeks old had favourable results in tuberculin test carried out after at least 42 days from the day of removal of an animal with positive result from the herd.

Article 6. The recognition of bovine herd as officially tuberculosis-free shall be withdrawn, if in the laboratory test the presence of tuberculosis was confirmed as a result of isolation of *Mycobacterium bovis*.

Article 7. 1. The recognition of bovine herd as officially tuberculosis-free may be withdrawn, if:

- (1) the conditions referred to in Article 3 are not met, or
- (2) during conduct of autopsy of an animal from this herd, characteristic tuberculous lesions were confirmed, or
- (3) due to epizootiological investigation a probability of tuberculosis infection was determined, or
- (4) the District Veterinary Officer assumes that it is necessary for eradication of tuberculosis.

2. The District Veterinary Officer shall determine place of stay of animals and examine all animals from herds epizootiologically linked with the herds referred to in Article 6 and Article 7 (1).

Article 8. The bovine herd, the recognition thereof has been withdrawn, shall be granted re-recognition as tuberculosis-free, if:

- (1) the cleaning was finished and premises where animals are housed and the equipment were disinfected;
- (2) negative results were obtained in at least 2 following tuberculin tests carried out on animals over 6 weeks old while the first test shall be carried not earlier than after 60 days and the second not earlier than after 4 months and not later than after 12 months from the day of the removal of the last animal with positive test result from the herd.

Article 9. The official veterinarian shall carry out and interpret the tests referred to in Article 2 to 8 in a way specified in Council Directive 64/432, EEC of 26 June on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine (O.J. EC L 121 of 29.7.1964, p. 1977, O.J. EU Polish special edition, chapter 3, vol. 1, p. 13), in Annex B;

Chapter 3

Obtaining and maintaining of a recognition of a bovine herd as officially brucellosis-free and conditions and mode of suspension, withdrawal and re-recognition

Article 10. Whenever in this chapter bovine animals are mentioned, it shall mean bovine animals, except for males for fattening which originate from the herds officially brucellosis-free and are not intended for reproduction and are to be transported to slaughterhouse for slaughter.

Article 11. 1. The bovine herd shall be officially brucellosis-free, if:

- (1) there are not animals vaccinated against brucellosis in it, except for females which were vaccinated at least 3 years ago;
- (2) no animal showed any clinical symptoms of brucellosis during last 6 months;
- (3) each animal over 12 months old had negative results in:
 - (a) 2 serological tests carried out in at least three-month intervals, however, not longer than 12 months, or
 - (b) 3 milk tests carried out in three-month intervals and next in serological test carried out not earlier than after 6 weeks from the day when the last milk test was carried out;
- (4) all animals introduced into herd:
 - (2) are from officially brucellosis-free herds,

(b) above 12 months old showed antibody titre lower than 30 international units of agglutination (IU) for millilitre in sero-agglutination test or had negative results in other test approved in accordance with the provisions of the European Union³, carried out within 30 days before the introduction into a herd or within 30 days from the day of introduction into a herd.

2. In case of the performance of the test referred to in paragraph 1 (4) (b), animals introduced into the herd shall be isolated in such a way as to not have direct or indirect contact with the remaining animals in the herd until a negative result of the test is obtained.

Article 12. 1. The officially brucellosis-free herd shall maintain the recognition if:

(1) annually, with negative result, one of the following cycles of tests shall be carried out, consisting of:

(a) 3 ring-tests with milk carried out in at least three-month intervals,

(a) 3 ELISA tests with milk carried out in at least three-month intervals,

(c) 2 ring-tests with milk carried out in at least three-month intervals and serological test carried out after at least 6 weeks from the date of carrying out the last ring-test with milk,

(d) 2 ELISA tests with milk carried out in at least three-month intervals and serological test carried out after at least 6 weeks from the date of carrying out the last milk test,

(a) 2 serological tests carried out in at least three-month intervals, however, not longer than 12 months,

- unless pursuant to provisions on eradication of infectious animal diseases some other frequency of tests shall be established.

(2) all animals introduced into herd:

(2) are from officially brucellosis-free herds,

(b) above 12 months old showed antibody titre lower than 30 international units of agglutination (IU) for millilitre in sero-agglutination test or had negative results in other test approved in accordance with the provisions of the European Union⁸, carried out within 30 days before the introduction to a herd or within 30 days from the day of introduction into a herd.

2. In case of carrying out the test referred to in paragraph 1 (2) (b), animals introduced into a herd shall be isolated as not to have indirect or direct contact with the remaining animals in the herd until the negative result in the test is obtained.

3. Performance of the test referred to in paragraph 1 (2) (b) on the territory of the Republic of Poland or in the region located in this territory shall not be obligatory if:

(1) percentage of bovine animals infected with brucellosis and remaining on this territory did not exceed 0.2% during the last 2 years;

(2) animals are from officially brucellosis-free bovine herds located on the territory referred to in point 1;

(3) animals during transport did not have contact with animals which are not from officially brucellosis-free herds,

4. Bovine animals from the brucellosis-free herds may be introduced into a herd recognized as officially brucellosis-free, if:

(1) they are over 18 months old;

(2) they were vaccinated against brucellosis at least a year before the day of introduction of animals into herd.

5. The bovine animals referred to in paragraph 4 during 30 days from introduction into herd, shall show antibody titre lower than 30 international units of agglutination (IU) for

³ Provisions issued pursuant to Article 17 of the Council Directive 64/432/EEC on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine (O.J. EC L 121 of 29.07.1964, p. 1977, O.J. EU Polish special edition, chapter 3, vol. 1, p. 13)

millilitre and the result of complement fixation test or other test approved in accordance with the provisions of the European Union⁸ shall be negative.

6. In case of introduction into officially brucellosis-free herd of a female from a brucellosis-free herd pursuant to conditions specified in paragraph 4, this herd shall be recognized as brucellosis-free for the period of two years from the day of introduction of the last vaccinated animal into the herd.

Article 13. The recognition of bovine herd as officially brucellosis-free shall be suspended, if:

- (1) the conditions referred to in Articles 11 and 12 are not met, or
- (2) as a result of laboratory tests or on the basis of clinical tests, at least one animal suspected of brucellosis, and each animal suspected of brucellosis shall be slaughtered or isolated in such a way as not to have direct or indirect contact with the remaining animals in the herd.

Article 14. The suspension of recognition of bovine herd as officially brucellosis-free may be repealed, if:

- (1) animal suspected of brucellosis was slaughtered and the examination of it is not possible;
- (2) all animals over 12 months old in this herd, in two sero-agglutination tests showed antibody titre lower than 30 international units of agglutination (IU) for milliliter, while the first test shall be conducted after at least 30 days from the day of removal of an animal from the herd, and the second at least 60 days from performance of the first test.

Article 15. The suspension of recognition of bovine herd as officially brucellosis-free may be also repealed, if an animal suspected of brucellosis was isolated and subject to:

- (1) sero-agglutination test as a result of which the antibody titre was lower than 30 international units of agglutination (IU) for millilitre and the result of complement fixation test was negative, or
- (2) other set of tests approved in accordance with the provisions of the European Union⁸ and the results thereof were negative.

2. Animals, after the tests referred to in paragraph 1 were carried out, may be re-introduced into the herd which has a repealed recognition as an officially brucellosis-free.

Article 16. The recognition of bovine herd as officially brucellosis-free shall be withdrawn, if the result of conducted tests or epizootiological investigation confirmed infection with the *Brucella abortus* bacteria in at least one animal in the herd.

Article 17. The bovine herd the recognition thereof has been withdrawn, shall be granted re-recognition as brucellosis-free, if all animals:

- (1) in the herd during the occurrence of brucellosis were slaughtered or
- (2) over 12 months old were subject to tests and had negative results in two following tests carried out in 60 day intervals, while the first test was carried out after 30 days from the day of removal of the last animal with positive results from the herd and in case of females, which were pregnant during the occurrence of brucellosis, the last test shall be carried out after at least 21 days from the day when the last of the females calved.

Article 18. The bovine herd shall be brucellosis-free, if:

- (1) the conditions referred to in Article 11 (1) (2) and (3) are met;
- (2) animal vaccinations against brucellosis were carried out in the following way:
 - (a) females were vaccinated with:
 - live vaccine S19 before they were 6 months old, or
 - inactivated vaccine 45/20-examined and placed on the market with adjuvant before they were 15 months old, or
 - other vaccines approved in accordance with the provisions of the European Union⁸,
 - (b) animals below 30 months old:

- were vaccinated with live vaccine S 19 and showed antibody titre above 30 but no more than 80 international units of agglutination (IU) for millilitre in the sero-agglutination test,
- showed antibody titre lower than 30 international EEC units for millilitre in komplement fixation test – in case of females vaccinated in the period shorter than 12 months from the day the test was carried out or titre lower than 20 international EEC units in komplement fixation test in case of the remaining animals.

Article 19. The brucellosis-free herd shall maintain the recognition if:

- (1) it was subject to the cycle of the tests referred to in Article 12 (1) (1) and the results thereof were negative;
- (2) all animals introduced into herd:
 - (a) meet the requirements referred to in Article 12 (1) (2) and paragraph 2 and 3, or
 - (b) are from brucellosis-free herds and in case of animals above 12 months old within 30 days before the introduction thereof to a herd or during isolation after introduction thereof into the herd, they show that their antibody titre was lower than 30 international units of agglutination per millilitre when given a sero-agglutination test and the negative result of complement fixation test was obtained, or
 - (b) are from brucellosis-free herds and are below 30 months old and were vaccinated with the live vaccine S19 and showed antibody titre higher than 30 but lower than 80 international units of agglutination per millilitre, and in the complement fixation test the antibody titre was lower than:
 - 30 international EEC units in komplement fixation test – in case of females vaccinated in the period not shorter than 12 months from the day the test was conducted.
 - 20 international EEC units in komplement fixation test– in case of the remaining animals.

Article 20. The recognition of bovine herd as brucellosis-free shall be suspended, if:

- (1) the conditions referred to in Articles 18 and 19 are not met, or
- (2) as a result of laboratory tests or clinical tests, at least one animal over 30 months old is suspected of brucellosis, and each animal suspected of brucellosis shall be slaughtered or isolated in such a way as not to have direct or indirect contact with the remaining animals in the herd.

Article 21. 1. The suspension of recognition of bovine herd as brucellosis-free may be repealed, if an animal suspected of brucellosis was isolated and subject to:

- (1) sero-agglutination test as a result of which the antibody titre was lower than 30 international units of agglutination (IU) for millilitre and the result of complement fixation test was negative, or
- (2) other set of tests approved in accordance with the provisions of the European Union⁸ and the results thereof were negative.

2. The animals referred to in paragraph 1 after the tests were carried out shall be re-introduced into the herd the suspension thereof as brucellosis-free was repealed.

Article 22. 1. The suspension of recognition of bovine herd as brucellosis-free may be repealed, if:

- (1) animal suspected of brucellosis was slaughtered and the examination of it is not possible;
- (2) all animals over 12 months old in this herd, in two sero-agglutination tests showed antibody titre lower than 30 international units of agglutination (IU) for millilitre and the first test shall be conducted after at least 30 days from the day of removal of an animal from the herd, and the second test at least 60 days from conducting the first test.

2. Animals over 30 months old subject to the tests referred to in Article 21 and paragraph 1 (2), vaccinated with live vaccine S 19 shall be assumed as reacting negatively, if:

- (1) in sero-aaglutination test it was established that antibody titre was higher than 30 but lower than 80 international units of agglutination per millilitre,

(2) antibody titre in the complement fixation test was established to be lower than 30 international EEC units – in case of females vaccinated in the period shorter than 12 months from the day the test was carried out, or a titre lower than 20 EEC units in case of the remaining animals.

Article 23. The recognition of bovine herd as brucellosis-free shall be withdrawn, if the result of conducted tests or epizootiological investigation confirmed infection with brucellosis in at least one animal in the herd.

Article 24. 1. The bovine herd the recognition thereof has been withdrawn, shall be granted re-recognition as brucellosis-free, if:

- (1) all animals which were in the herd during the occurrence of brucellosis were slaughtered or
- (2) herd was subject to control test and all non-vaccinated animals above 12 months old reacted negatively in 2 tests carried out in 60 day intervals while the first test was conducted at least 30 days after removal of the last animal reacting positively in this test from the herd.

2. Animals over 30 months old subject to the tests referred to in paragraph 1 and vaccinated with live vaccine S19 shall be recognized as reacting negatively, if they show in: (1) a sero-agglutination test, antibody titre higher than 30 but lower than 80 international units of agglutination per millilitre;

(2) in the complement fixation test, antibody titre lower than 30 units of EEC in case of females vaccinated in the period shorter than 12 months from the day the test was carried out or titre lower than 20 units of EEC in case of the remaining animals.

3. In case of females which were pregnant in the period of presence of brucellosis, the last test was carried out after at least 21 days from the day last of these females calved.

Article 25. 1. The tests referred to in Article 11 to 24 shall be tests specified in the Directive 64/432/EEC of 1 June 11-24 on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine (O.J. EC of 29.7.1964, p. 1977, O.J. EU Polish special edition, chapter 3, vol. 1 p. 13) in Annex A part II paragraph 10.

2. The tests referred to in paragraph 1 shall be carried out and interpreted in a way specified in the Directive 64/432/EEC of 1 June 11-24 on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine (O.J. EC of 29.7.1964, p. 1977, O.J. EU Polish special edition, chapter 3, vol. 1, p. 13) in Annex C.

Chapter 4

Obtaining and maintaining of a recognition of a herd as officially bovine enzootic leukosis-free and conditions and mode of suspension of this recognition

Article 26. The bovine herd shall be officially bovine enzootic leukosis-free, if:

- (1) on the basis of clinical symptoms and as a result of carried out tests for bovine enzootic leukosis no presence thereof was confirmed in the herd in the period of the last 2 years;
- (2) as a result of 2 tests for bovine enzootic leukosis carried out during the last 12 months in at least four-month intervals, all animals above 24 months old reacted negatively, or
- (3) meets requirements specified in point 1 and is located on the territory of the Republic of Poland or in the region located in this territory recognized as officially free of bovine enzootic leukosis;

Article 27. The bovine herd officially bovine enzootic leukosis-free shall maintain the recognition, if:

- (1) the conditions referred to in Article 26 (1) are met;
- (2) all animals:
 - (a) introduced into herd come from herds officially bovine enzootic leukosis-free,
 - (2) above 24 months old reacted negatively in the tests for bovine enzootic leukosis carried out in three year intervals;

(3) cattle introduced to the herd for breeding originating from the third country, was imported in accordance with veterinary requirements for import of bovine and porcine animals.

Article 28. The recognition of bovine herd as officially bovine enzootic leukosis-free shall be suspended:

(1) the conditions referred to in Articles 26 are not met, or

(2) as a result of laboratory tests or clinical tests for enzootic leukosis, at least one animal is suspected of brucellosis, it shall be slaughtered without delay.

Article 29. 1. The suspension of recognition of bovine herd as officially bovine enzootic leukosis-free from which:

(1) the animal which reacted positively in test for enzootic leukosis or was suspected of being infected with bovine enzootic leukosis originates from, shall be repealed if:

(a) animal reacting positively in the test for bovine enzootic leukosis and in case of a cow also each calf born by it, was removed from the herd for slaughter under the supervision of the District Veterinary Officer,

(b) all animals above 12 months old were subject to 2 tests for bovine enzootic leukosis carried out in at least four-month intervals, not longer however than 12 months after at least 3 months from removal of the animal which reacted positively and the calf thereof from the herd and the results of these tests were negative;

(c) an epizootiological investigation was carried out and all herds epizootiologically linked with the infected herd were subject to the tests referred to in point b;

(2) at least two animals originate which reacted positively in the test for bovine enzootic leukosis or were suspected of being infected with bovine enzootic leukosis shall be repealed if:

(a) animals reacting positively in the test for bovine enzootic leukosis and in case of a cow also each calf born by it, were removed from the herd for slaughter under the supervision of the District Veterinary Officer,

(b) all animals above 12 months were subject to 2 tests for bovine enzootic leukosis old carried out in at least four-month intervals, not longer however than 12 months and the results of these tests were negative;

(c) the remaining animals were in the holding until they were 24 months old and next they were subject to tests, while the District Veterinary Officer may express approval of slaughter of such animals carried out under the supervision thereof,

(d) an epizootiological investigation was carried out and all herds epizootiologically linked with the infected herd were subject to the tests referred to in point b;

2. The District Veterinary Officer can approve of the exemption from the obligatory slaughter of a calf of infected cow, if it was separated from the mother immediately after birth.

3.3, Provisions of paragraph 1 (2) (c) shall apply in case of approval of the exemption from the obligatory slaughter of a calf of infected cow. .

Article 30. The tests referred to in Article 26 to 29 shall be carried out and interpreted in a way specified in the Directive 64/432/EEC of 1 June 11-24 on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine (O.J. EC of 29.7.1964, p. 1977, O.J. EU Polish special edition, chapter 3, vol. 1, p. 13) in Annex D in chapter II.

Chapter 5

Obtaining and maintaining of recognition of holdings where ovine and caprine animals are kept as officially brucellosis-free or brucellosis-free;

Article 31. A holding where ovine and caprine animals are kept shall be recognize as officially brucellosis-free if:

(1) in the holding:

(2) all animals of species susceptible to brucellosis were free of clinical or other symptoms of brucellosis during last 12 months;

(2) there are no ovine and caprine animals vaccinated against brucellosis in it, except for ovine and caprine animals which were vaccinated at least 2 years before with vaccine Rev. 1 or some other vaccine approved in accordance with the provisions of the European Union⁴

(6) all ovine and caprine animals over 6 months old reacted negatively in 2 serological tests carried out in at least six-month intervals,

(d) after carrying out the tests referred to in point c, there are only ovine and caprine animals born in this holding or from the officially brucellosis-free holdings or from holdings recognized as brucellosis-free meeting the requirements laid down in Article 32 (1) (1) or

(2) is on the territory of the Republic of Poland or in the region located on this territory recognized as officially brucellosis-free.

Article 32. 1. The holding where caprine and ovine animals are kept, officially brucellosis-free, which is not in the part of the Republic of Poland officially recognized as brucellosis-free, shall maintain the recognition, if:

(1) animals introduced into this holding:

(a) come from the holdings where ovine and caprine animals are kept, officially brucellosis-free or brucellosis-free,

(b) were marked in accordance with the provisions on the system of animal identification and registration and also it is possible to determine the herd of their origin and a herd where each of these animals was temporarily kept,

(c) were not vaccinated against brucellosis or were not vaccinated for at least 2 years before introduction to the holding, while also males over 2 years old, vaccinated before being 7 months old, may be introduced into the holding

(d) in the holding of origin they were isolated and during this isolation they were subject to 2 tests carried out in at least 6 week intervals and the results of thereof were negative;

(2) annually a representative number of the ovine and caprine animals over six months old must be tested for brucellosis and obtains negative test results.

2. The representative number of the animals referred to in paragraph 1 (2) shall consist of the following:

(1) all non-castrated male animals over six months old,

(2) all caprine and ovine animals introduced into the holding since the previous test;

(3) 25 % of the females which have reached the age of reproduction or are in milk, with a minimum of 50 per holding - except in holdings where there are fewer than 50 of such females, in which case all females must be tested.

3. For a region which is not officially brucellosis-free where more than 99 % of the holdings are declared to be officially brucellosis (*B. melitensis*)-free, the frequency of checks of officially brucellosis-free ovine or caprine holdings may be extended to three years, provided that the holdings which are not officially brucellosis free are placed under special supervision of the District Veterinary Officer or undergo an eradication programme.

Article 33. The holding's officially brucellosis-free status with caprine and ovine animals shall be suspended if one or more ovine or caprine animals are suspected of having brucellosis (*B. melitensis*).

Article 34. Suspension of the caprine and ovine holding's officially brucellosis-free status shall be repealed, if an animal suspected of having brucellosis (*B. melitensis*) was slaughtered or isolated until the laboratory test results excluding brucellosis are obtained.

⁴ Provisions issued pursuant to Article 15 of the Council Directive 91/68/EEC of 28 January 1991 on animal health conditions governing intra-Community trade in ovine and caprine animals (O.J. EC L 046 of 19.2.1991, p. 19; O.J. EU Polish special edition, chapter 3, vol. 11, p. 146.)

Article 35. The caprine and ovine holding's officially brucellosis-free status shall be withdrawn if one or more ovine or caprine animals are suspected of having brucellosis (*B. melitensis*).

Article 36. The ovine and caprine holding's status thereof was withdrawn, shall be re-recognized as officially brucellosis-free (*B. melitensis*), if:

- (1) all sick or infected animals or all animals of species susceptible to brucellosis were killed – if the presence of brucellosis (*B. melitensis*) was confirmed;
- (d) the remaining animals over 6 months old were subject to 2 tests for brucellosis carried out in at least three-month intervals and the results of thereof were negative;

Article 37. 1. The ovine and caprine holding shall be brucellosis-free (*B. melitensis*), if:

- (1) all animals of species susceptible to brucellosis (*B. melitensis*) were free of clinical or other symptoms of brucellosis in the period of the last 12 months;
- (2) at least on ovine or caprine animals before being 7 months old was vaccinated with Rev.1 vaccine approved in accordance with the provisions of the European Union⁹⁾;
- (3) all caprine and ovine animals over 18 months old were subject to 2 tests carried out in at least six-month intervals and the results of thereof were negative;
- (4) all caprine and ovine animals not vaccinated which are over 6 months old were subject to 2 tests carried out in at least six-month intervals and the results of thereof were negative;
- (5) after carrying out the tests referred to in point 3 or 4, there are only ovine and caprine animals born in this holding or originating from the brucellosis-free holdings with caprine and ovine animals, meeting the requirements laid down in paragraph 2;
- (6) requirements laid down in Article 38 are met.

2. To the ovine and caprine holding recognized as brucellosis-free, ovine and caprine animals may be brought which originate from:

- (1) from the holdings with ovine and caprine animals, officially brucellosis-free or brucellosis-free,
- (2) the holdings other than those specified in point 1, provided that:
 - (a) they were marked in accordance with the provisions on animal identification and registration,
 - (b) no animal of species susceptible to brucellosis (*B. melitensis*) showed clinical or other symptoms of brucellosis in the period of the last 12 months;
 - (c) were not vaccinated during last 2 years, remained in the holding from where they originated and they were isolated and during this isolation they were subject to two tests carried out in at least 6 week intervals and results thereof were negative, or
 - (d) animals before being 7 months old were vaccinated with Rev.1 vaccine or other vaccine approved in accordance with the provisions of the European Union⁹⁾, not later than 15 days before they were brought onto the holding of destination.

Article 38. 1. The caprine and ovine holding brucellosis-free, shall maintain its status if annually a representative number of the ovine and caprine animals over six months old is be tested for brucellosis and obtains negative test results.

2. The representative number of the animals referred to in paragraph 1 shall consist of the following::

- (1) all non-castrated males over:
 - (a) 6 months old, which were not vaccinated,
 - (b) 18 months old, which were vaccinated,
- (2) all caprine and ovine animals which were brought onto the holding since the previous test;
- (3) 25 % of the females which have reached the age of reproduction or are in milk, with a minimum of 50 per holding - except in holdings where there are fewer than 50 such females, in which case all females must be tested.

Article 39. The ovine and caprine holding's brucellosis-free status shall be suspended if one or more ovine or caprine animals are suspected of having brucellosis (*B. melitensis*).

Article 40. Suspension of the caprine and ovine holding's brucellosis-free status shall be repealed, if an animal suspected of having brucellosis (*B. melitensis*) was slaughtered or isolated until the laboratory test results excluding brucellosis are obtained.

Article 41. The caprine and ovine holding's brucellosis-free status shall be withdrawn if one or more ovine or caprine animals are suspected of being infected with brucellosis (*B. melitensis*).

Article 42. The ovine and caprine holding's the brucellosis-free status thereof was withdrawn, shall be re-recognized as brucellosis-free (*B. melitensis*), if:

- (1) all sick or infected animals or all animals of species susceptible to brucellosis were killed – if the presence of brucellosis (*B. melitensis*) was confirmed;
- (2) the remaining animals over 18 months old and all not vaccinated animals over 6 months old were subject to 2 tests for brucellosis carried out in at least three-month intervals and the results of thereof were negative;

Article 43. The ovine and caprine holding, may be recognized as brucellosis-free (*B. melitensis*), after at least 2 years if:

- (1) there are no animals vaccinated against brucellosis (*B. melitensis*) - in the period of the last two years;
- (2) the conditions referred to in Article 37 (1) (5) are met;
- (3) at the end of the second year all animals over 6 months old were subject to test for brucellosis and the result thereof was negative;

Article 44. The tests referred to in Article 32-43 shall be carried out and interpreted in a way specified in the Council Directive 91/68/EEC of 28 January 1991 on animal health conditions governing intra-Community trade in ovine and caprine animals (O.J. EC L 046 of 19.2.1991, p.19; O.J. EU Polish special edition, chapter 3, vol. 1, p.13) in Annex C..

Chapter 6

Final provision

Article 45. The Ordinance shall come into force within 14 days of its publication.

Minister of Agriculture and Rural Development: J.J. Pilarczyk

**ORDINANCE OF
THE MINISTER OF AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT¹
of 23 November 2004
on eradication of bovine tuberculosis²**

(Journal of Laws No 258, item 2585)

Pursuant to Article 61 (1) of the Act of 11 March 2004 on protection of animal health and eradication of infectious animal diseases (Journal of Laws No 69, item 625) it is hereby ordained:

Article 1. The Ordinance lays down a detailed method and mode of the eradication of bovine tuberculosis, including:

- (1) method and mode of conduct in case of:
 - (a) suspicion of bovine tuberculosis,
 - (b) suspicion of bovine tuberculosis,
 - (c) eradication of the outbreaks of bovine tuberculosis;
- (2) types of samples taken for diagnostic procedures and method of sampling and sending the samples;
- (3) measures used in eradication of bovine tuberculosis;
- (4) procedures for cleaning and disinfection;
- (5) conditions and methods of the re-introduction of animals to the holding;
- (6) requirements indispensable for the recognition of the territory of the Republic of Poland or the region that is located on this territory as officially bovine tuberculosis-free and a detailed mode of this recognition;

Article 2. 1. The District Veterinary Officer, after receiving a notification on suspicion of occurrence of bovine tuberculosis, shall without delay undertake actions for detection or exclusion of this disease.

2. The actions referred to in paragraph 1, shall cover:

- (1) epizootiological investigation;
- (2) clinical examination and post-mortem examination and, if it is necessary, autopsy.

3. The District Veterinary Officer, if it is necessary, shall conduct a diagnostic test for bovine tuberculosis or take samples for diagnostic tests, secure, mark and send them to laboratory for the purpose of carrying out these tests.

4. The District Veterinary Officer until obtaining the results of diagnostic tests for bovine tuberculosis shall cover a herd with official supervision, within which:

- (1) all movement of animals into or out of this herd shall be prohibited unless for the purpose of slaughter without delay;
- (2) isolation within the herd of the bovine animals suspected of being infected or sick shall be ordered;
- (3) other necessary actions aiming at prevention of the spread of bovine tuberculosis shall be undertaken.

¹ The Minister of Agriculture and Rural Development governs the department of the central government administration - agricultural markets, pursuant to Article 1 (2) (1) of the Ordinance of the President of the Council of Ministers of 11 June 2004 on detailed scope of activity of the Minister of Agriculture and Rural Development (Journal of Laws No 134, item 1433).

² Provisions of the present Ordinance partly implement the provisions of:

- Directive 64/432/EEC of 26 June 1964 on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine (O.J. EC of L 121 of 29.7.1964),

- Directive 78/52/EEC of 13 December 1977 establishing the Community criteria for national plans for the accelerated eradication of brucellosis, tuberculosis and enzootic leucosis in cattle (O.J. EC L 015 of 19.1.1978)

Article 3. The District Veterinary Officer shall carry out the actions referred to in Article 2 also after obtaining the information from the official district sanitary inspector that a person in whom the tuberculosis was confirmed, had contact with animals.

Article 4. 1. The District Veterinary Officer on the basis of the epizootiological investigation and the tests which were carried out shall confirm suspicion or presence of bovine tuberculosis or shall exclude it.

2. The District Veterinary Officer in case of confirmation of suspicion of bovine tuberculosis shall notify:

- (1) official district sanitary inspector of this confirmation,
- (2) the entity purchasing milk of suspension of status of a bovine tuberculosis-free herd.

Article 5. 1. The District Veterinary Officer shall confirm bovine tuberculosis and designate the outbreak thereof, if the actions referred to in Article 2 (2) were carried out and also the following actions were performed:

- (1) diagnostic tests for bovine tuberculosis and diagnostic examinations or
- (2) diagnostic examinations.

2. Types of samples taken for diagnostic examinations and method of sampling shall be specified in Annex I to the Ordinance.

3. The District Veterinary Officer in case of confirmation of bovine tuberculosis shall undertake the actions to prevent further spread of the disease, in particular:

(1) shall prohibit:

- (2) movement of animals into or out of this herd unless for the purpose of slaughter without delay;
- (b) feeding with milk originating from animals in which bovine tuberculosis was confirmed, unless:
 - milk is subject to heat treatment ensuring inactivation of tubercle bacillus,
 - only animals from the same holding are fed with milk,
- (2) delivery of milk from cows which had contact with infected or sick animal, to a dairy for processing, unless it is subject to heat treatment ensuring inactivation of tubercle bacillus, conducted under the supervision of the competent District Veterinary Officer.

2) shall require:

- (a) isolation of bovine animals in which infection was confirmed in a herd and the bovine animals which had contact with sick or infected animal,
- (b) performance of diagnostic tests for bovine tuberculosis,
- (c) marking and isolation of bovine animals in a herd, in which the disease was confirmed and which obtained positive result in diagnostic test for bovine tuberculosis,
- (d) slaughter of the bovine animals referred to in point c, not later than 30 days from the day when the cattle owner was notified of designation of the disease outbreak;

(3) shall immediately notify:

- (a) official district sanitary inspector of confirmation of bovine tuberculosis,
- (2) the entity purchasing milk of withdrawal of suspension of bovine tuberculosis-free herd status.

4. The District Veterinary Officer may extend the time limit referred to in paragraph 3 (2) (d) by the period not longer than three months, where:

- (1) heifer or cow which is to calve earlier than three months;
- (2) slaughter of all animals in the herd of 20 bovine animals is impossible within 30 days due to technical difficulties of the establishment designated for his purpose.

Article 6. The District Veterinary Officer shall consider the outbreak of bovine tuberculosis as eradicated, if:

- (1) all bovine animals in which the presence of bovine tuberculosis was confirmed, were slaughtered, dead and the carcasses thereof were removed in a way preventing the spread of this disease;
- (2) cleaning and disinfection were carried out, in accordance with the way specified in the Annex II to the Ordinance.
- (3) results of the two following tests of the remaining bovine animals, carried out with use of comparative tuberculin tests, confirm lack of presence of bovine tuberculosis, while:
 - (a) the first test shall be carried out not earlier than after 60 days,
 - (b) second test shall be carried out not earlier than in forth and not later than in twelfth month
 - from the day of removal of the last animal which obtained positive result in the test for bovine tuberculosis, from the outbreak of bovine tuberculosis.

Article 7. Animals introduced into the herd where the bovine tuberculosis outbreak was eradicated, shall come from the herd of cattle officially free of this disease, in case of animals older than 6 weeks they shall:

- (1) react negatively in tuberculin test carried out within 30 days before leaving the holding;
- (2) not have contact with other even-toed animals of different health status, from the moment of leaving the holding until coming to the place of destination.

Article 8. The territory of the Republic of Poland or the region situated in this territory may be recognized as officially bovine tuberculosis-free, if the following conditions were met:

- (1) percentage of bovine herds infected with tuberculosis, determined on the basis of results of regular examinations carried out with use of tuberculin test, did not exceed 0.1% of all bovine herds in the period of 6 following years ;
- (3) at least 99.9% of all bovine herds were recognized as officially bovine tuberculosis-free in the period of the last 6 following years, this percentage is established on the basis of the calculation made on 31 December of each year;
- (5) system of holding registration and marking of bovine animals enables the identification of the herd of origin and transit for each bovine animal;
- (4) all bovine animals for slaughter originating from a given area are subject to official post-mortem examination;
- (5) provisions concerning suspension and withdrawal of official bovine tuberculosis-free herd status are observed;
- (6) no vaccination of cattle against bovine tuberculosis is carried out and the infected bovine animals are not treated for this disease;
- (7) bovine animals introduced on the territory for rearing or breeding:
 - (a) shall come solely from states or regions approved as free of bovine tuberculosis,
 - (b) shall obtain negative result in tuberculin test.

9.1. The territory of the Republic of Poland or the region situated in this territory shall hold official bovine tuberculosis- free status, where:

- (1) the requirements laid down in Article 8 are met;
- (2) bovine animals introduced into this territory or region:
 - (a) come solely from the herds officially bovine tuberculosis-free,
 - (b) obtain negative result in individual tuberculin test.

2.If a percentage of cattle infected with bovine tuberculosis specified on the basis of tests carried out:

- (1) once a year, on a given territory, does not exceed 1 % of all bovine herds, , in each of two subsequent tests; next control tests may be carried out every two years, while males intended solely for grazing, located in isolated herds and originating from officially bovine tuberculosis-free herds may be exempted from these tests;

- (2) once every two years, on a given territory, in each of two subsequent tests, does not exceed 0.2 % of all bovine herds; next control tests may be carried out every three years; age of animals subject to tests may be increased to 12 or 24 months;
- (2) once every three years, on a given territory, in each of subsequent tests, does not exceed 0.1 % of all bovine herds; next control tests may be carried out every four years; while:
 - (a) bovine animals introduced into herds on this territory shall obtain negative result in individual tuberculin test,
 - (b) bovine carcasses shall be examined for tuberculosis and all organs and animal tissues where the lesions occurred indicating the presence of bovine tuberculosis shall be subject to diagnostic tests.

Article 10. The Chief Veterinary Officer shall notify the European Commission of meeting the requirements laid down in Article 8.

Article 11. This Ordinance shall enter into force on the fourteenth day of its publication. The Minister of Agriculture and Rural Development: p.p. J.J. Pilarczyk Annexes to the Ordinance of the Minister of Agriculture and Rural Development of 23 June 2004 (item 2585)

ANNEX I

TYPES OF SAMPLES AND METHOD OF SAMPLING AND SENDING THE SAMPLES

1. For diagnostic examinations the following samples shall be taken:

- (1) samples of lesions of organs and parenchymatous organs, such as: lungs, liver, spleen and nearby lymph glands – in case of slaughter, death or killing of cattle which shown positive result in tuberculin test;
- (2) lymph glands: subesophageal, bronchial, intrapectoral, supermammary, mandible angle, mesaraic and glands of liver hilus – in case of lesions and slaughter of bovine animals which shown positive result in tuberculin test.

2.7. Each sample of a taken material shall be packed and transported with extra precautions taken.

3. For diagnostic examinations samples of tissues of killed, slaughtered or dead cattle shall be taken. When samples are taken, special precautions shall be taken and general rules of work safety and hygiene shall be applied.

4. The areas from which samples are taken:

- (1) should not be disinfected because of possibility of inactivation of virus, even with a small amount of biocide product;
- (2) shall be cleaned and irrigated with water containing no detergents or biocide products.

5. The samples shall be taken with the use of clean, sterile and preferably disposable instruments.

6. Each sample shall be placed in a solid, sterile, glass or plastic container, which has a tight cover protecting against leak of the content. The cover shall be fastened with the waterproof adhesive tape.

7. After closing of the container, its outside surface shall be disinfected and later rinsed with clean water and dried.

8. Every container has a label with description of animal and its identification number, type of sample, date and place where it was taken, forename and surname and address of the animal owner.

9. The place where infected material was taken, after the actions are finished shall be cleaned and disinfected and the remaining parts of carcasses shall be removed in a way preventing the spread of a disease.

10. The samples packed in the way specified in paragraph 6 shall be placed in the container, solid carton or wooden box and transported to the laboratory in the temperature of 4 °C. Transport of frozen samples shall be allowed.

11. Every sample has an accompanying letter containing, among others:

- (1) the name and address of the animal owner;
- (2) the name, address and telephone number of the District Veterinary Officer;
- (3) scope and direction of diagnostic examinations;
- (4) animal species;
- (5) date of occurrence and description of clinical symptoms;
- (6) descriptions of autopsy or post-mortem lesions.

12. On the packaging referred to in paragraph 26 there shall be a warning and information: Contagious material! Do not open during transport! In case of emergency one shall contact with (forename and surname, address and telephone of the receiver or the sending District Veterinary Officer provided as well as name and address of the laboratory).

13. Samples shall be sent directly to the laboratory as soon as possible. The laboratory shall be informed about the expected term of delivery of the consignment.

ANNEX II

CLEANING AND DISINFECTION PROCEDURES

I. Precautionary measures

1. Persons responsible for cleaning and disinfection procedures should:

- (1) be trained in handling agents used for these procedures, also in preparing the solutions thereof
- 2) be equipped with protective glasses or masks, overalls or gloves and rubber shoes to protect them against burns or poisoning with agents used in these procedures.

2. During performance of cleaning and disinfection procedures, work safety and hygiene rules shall be observed.

II. Cleaning

1. Cleaning shall mean removing contaminated animal faeces and other substances which may contain pathogens from premises where animals were kept, utility rooms or warehouses, runways and the surroundings of the buildings and their destruction.

2. Cleaning shall be carried out with the use of:

- (1) physical means – manual tools, mechanical equipment or water under pressure;
- (2) biocide products specified in the regulations on biocide products.

3. Cleaning shall be carried according to a following order:

- (1) initially, after removal of bovine animals, fallen stock or carcasses, the place where they were kept shall be spread with biocide product of such concentration as used during washing and disinfection, the used disinfectant must remain on the surface for a period indicated by the product producer;
 - a) a ceiling, the walls, the floors, as well as windows and doors in the premises where the cattle was housed, shall be cleaned;
 - (b) mangers, troughs, ladders and pens, as well as equipment, objects and instruments which were in contact with animals and protective wear and shoes of persons who handled animals shall be cleaned,
- (4) bedding on the paddocks shall be cleaned;
- (5) solid dirt or bovine manure shall be collected and disposed;
- (6) wooden objects, especially mangers, troughs, pens and floors as well as other objects shall be burnt in the designated area of the holding, if it is impossible to clean and disinfect them in a successful way.

III. Disinfection

1. Cleaning shall be carried out with the use of:

- (1) physical means, including burning of wooden equipment, firing of metal equipment, use of hot water or steam;
- (2) biocide products specified in the regulations on biocide products;
- (3) biological means (with nitrification bacteria); used to disinfect manure and liquid manure.

2. Disinfection of manure shall be carried out in the following way:

- (1) in the area of a holding where bovine tuberculosis was confirmed, close to the livestock housing on compact soil, quite impermeable, there shall be a place designated for a mound with manure of 2 m width;
- (2) the bottom of the mound shall be inlaid with wrap, and then:
 - (a) a layer of non-infected manure shall be put on it (preferably from equines or bovine animals),
 - (b) infected manure shall be piled up to form a cone shape not higher than 1.5 m from the surface of the ground,
 - (c) shall be covered with bedding and the layer of soil, at least 20 cm thick,
 - (d) shall be rinsed with biocide product and left for a period of at least 21 days.

3. Unfermented and fermented liquid manure shall be disinfected in the following way:

- (1) biocide product shall be added to the container with unfermented or fermented liquid manure;
- (2) biocide product shall be mixed with unfermented or fermented liquid manure;
- 3) the content of the container, covered in advance so as to prevent access by animals, especially insects and birds, shall be left for at least 21 days.

4.5. In the outbreak of bovine tuberculosis, as well as in front of every drive in and drive out, entrance and exit of the holding suspected of being infected with the disease or from premises where animals are housed, the disinfection mats shall be placed.

5. The dimensions of the mats referred to in paragraph 4 shall be:

- (1) the length should not be shorter than:
 - (a) a size of the biggest wheel of a vehicle driving in or out – in case of the mats placed in front of drive in or drive out,
 - b) 1 meter – in case of mats placed in front of entrances and exits;
- (2) width should be not less than:
 - (a) width of a drive in or drive out - in case of the mats placed in front of drive in or drive out,
 - (b) width of the entrance or exit - in case of mats placed in front of entrances and exits.

6.7. Persons who had contact with cattle infected with bovine tuberculosis or suspected of this disease and with equipment used in handling bovine animals, before leaving the area where animals are housed or the holding, should clean and disinfect hands, clothes and shoes using biocide products.

7. Means of transport, equipment and other objects which had contact with infected bovine animals or bovine animals suspected of being infected with tuberculosis and remained in the outbreak of this disease, before leaving the holding, are subject to cleaning and disinfection with biocide products.

8. Means of transport, containers and equipment shall be cleaned and disinfected after transport of:

- (1) animals from the outbreaks of the disease, or
- (2) materials from the animals from the outbreaks of the disease, or
- (3) materials and substances which had contact with animals from the outbreak of a disease.

9. Places of loading of infected animals shall be cleaned and disinfected after the loading is completed.

10. On separate stages of bovine tuberculosis eradication the following types of disinfection shall take place:

- 1) preventive, carried out to protect animals against this disease;
- 2) current, carried out in the presence of animals when bovine tuberculosis is suspected or confirmed;
- 3) initial, carried out after animals or fallen stock are removed from the holding;
- (4) final, carried out after final cleaning and assuming that the outbreak of disease is eradicated.

11. Disinfection with biocide product shall be carried out 1-2 times a day in the holding, which was suspected of being infected with bovine tuberculosis.

12. After removal of animals or fallen stock from the outbreak of bovine tuberculosis the following actions shall be carried out in the places where animals were housed, slaughtered, killed or subject to autopsy:

- (1) cleaning – with use of physical means;
- (2) disinfection - with use of biocide product.

13. Before the outbreak of the bovine tuberculosis is recognized as eradicated, under supervision of the District Veterinary Officer, final cleaning and disinfection shall be carried out in the premises for housing bovine animals and other places where they stayed.

14. Biocide products shall be used in the following way:

- (1) in preventive disinfection – 0.5 l of solution of this product for 1 m² of space or according to producer's guidelines;
- (2) in disinfection of infected environment – 1 l of solution of this product for 1 m² of space or according to producer's guidelines;

